

Finanssivalvonnan, Rahoitusvakausviraston, sosiaali- ja terveysministeriön, Suomen Pankin ja valtiovarainministeriön välinen rahoitusjärjestelmän kriisinhallinnan yhteistoiminta-asiakirja

1. Johdanto

Finanssivalvonnalla, Rahoitusvakausvirastolla, sosiaali- ja terveysministeriöllä, Suomen Pankilla ja valtiovarainministeriöllä (osapuolet) on keskeinen rooli rahoitusjärjestelmän vakauden ylläpitämisessä ja kriisitilanteiden hoitamisessa. Rahoitusjärjestelmä ymmärretään tässä asiakirjassa laajasti, ja se kattaa luotto-, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, arvopaperipörssin, maksujärjestelmät sekä rahoitus- ja arvopaperimarkkinoiden selvitys-, toimitus- ja säilytysjärjestelmät.

Yhteistoiminta-asiakirjan osapuolet ottavat huomioon, että rahoitusjärjestelmän kriisinhallinta edellyttää yhteistyötä sekä eurooppalaisten valvonta- ja kriisinhallintaviranomaisten että myös muiden maiden vastaavien viranomaisten kanssa. Erityisen keskeisiä yhteistyötahoja ovat Euroopan keskuspankki ja yhteinen kriisinhallintaneuvosto toimiessaan pankkivalvonnan ja kriisinhallinnan osalta toimivaltaisina viranomaisina Suomessa. Keskeisiä ulkomaisia kriisinhallinnan yhteistyötahoja ovat muiden maiden valvontaviranomaiset, kriisinhallintaviranomaiset, keskuspankit sekä ministeriöt erityisesti pohjoismaissa.

Yhteistoiminta-asiakirja ei ole oikeudellisesti sitova, eikä sillä muuteta osapuolten lakisääteisiä velvoitteita tai toimivaltaa. Finanssivalvonnan roolista luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytystoimenpiteistä vastaavana viranomaisena sekä Rahoitusvakausviraston roolista luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisitilanteissa on säädetty erikseen. Suomen Pankki toimii Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä määrättyllä tavalla osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää. Osapuolet ottavat huomioon Euroopan keskuspankin ja yhteisen kriisinhallintaneuvoston ensisijaisen toimivallan ja niitä koskevan lainsäädännön niiden toimiessa pankkivalvonnan ja kriisinhallinnan osalta toimivaltaisina viranomaisina Suomessa. Yhteistoiminta-asiakirja ei myöskään millään tavoin rajoita osapuolten muiden vastaavien kahden- tai monenvälisten yhteistoimintasopimusten tai -pöytäkirjojen noudattamista eikä toimintaa lakisääteisissä yhteistyöelimissä kansallisella tai kansainvälisellä tasolla.

Osapuolten välinen yhteistyö järjestetään joustavasti kriisitilanteen edellyttämällä tavalla. Osapuolet voivat toistensa pyynnöstä selvittää erikseen sovittavia kysymyksiä.

Toimiessaan yhteistoiminta-asiakirjan mukaisesti osapuolet ottavat normaalioloissa ja rahoitusjärjestelmän erilaisissa häiriötilanteissa huomioon viranomaisten välistä yhteistoimintaa ja tietojenvaihtoa koskevan sääntelyn.

2. Yhteistoiminta-asiakirjan tavoite ja soveltamisalue

Yhteistoiminta-asiakirjan tavoitteena on parantaa osapuolten kriisinhallintavalmiuksia varmistamalla kulloisenkin kriisitilanteen edellyttämä tietojenvaihto osapuolten kesken sekä tehostamalla ja selkeyttämällä

yhteistyötä rahoitusmarkkinakriisien ennakoinniseksi, hallitsemiseksi ja ratkaisemiseksi parhaalla mahdollisella tavalla.

Yhteistoiminta-asiakirjaa sovelletaan normaaliaikoina kriisinhallinnan toimintavalmiuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä sekä sellaisissa tilanteissa, jotka saattavat vaarantaa rahoitusmarkkinoiden vakauden tai aiheuttaa merkittäviä häiriöitä rahoitusjärjestelmän toiminnassa (jäljempänä kriisitilanteet).

3. Yhteistyö kriisinhallinnan toimintavalmiuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi

Osapuolet tekevät jatkuvaa yhteistyötä parantaakseen valmiuksiaan keskinäiseen yhteistyöhön rahoitusjärjestelmän kriisitilanteiden hallinnassa. Tämä on välttämätöntä, jotta yhteistoiminta kriisitilanteissa toimisi tehokkaasti. Normaaliaikojen yhteistyön muotoja ovat

- säännöllinen tiedonvaihto kotimaan rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden tilasta;
- kriisitilanteissa ja niiden ennakkoinnissa tarvittavien analyysimenetelmien kehittäminen sekä toimintavalmiuden ja varautumisen kehittäminen;
- harjoitusten järjestäminen kriisinhallinnan yhteistyövalmiuksien kehittämiseksi.

4. Tietojenvaihto

Kukin osapuoli toimittaa muille viranomaisille niiden tehtävien hoitamisen kannalta tarvittavat tiedot voimassa olevan kansallisen ja EU-lainsäädännön ja mahdollisten tietojenvaihtosopimusten mukaisesti. Keskeisenä periaatteena kriisinhallinnassa on, että kaikki asianomaiset viranomaiset ovat jo varhaisessa vaiheessa informoituja tilanteesta.

Kukin yhteistoiminta-asiakirjan osapuoli ilmoittaa toiselle osapuolelle / toisille osapuolille kriisitilanteen uhasta tai sen muodostumisesta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, kun havaitaan ensimmäiset merkit tai saadaan tietoja kriisiin viittaavista häiriöistä tai muista vakavista ongelmatilanteista, joilla voi olla vaikutuksia rahoitusjärjestelmän vakauteen Suomessa. Kukin osapuoli päättää itsenäisesti ilmoituksen antamisesta, ottaen huomioon lainsäädännössä asiasta mahdollisesti annetut määräykset. Yhteistoiminta-asiakirjan osapuoli voi myös tiedustella toisten osapuolten kantaa, kun se epäilee kriisitilanteen olevan syntymässä. Osapuolten toisilleen välittämän tiedon sisältö määräytyy kriisitilanteen perusteella.

5. Kriisinhallinnan yhteistyön organisointi normaalioloissa

Kriisinhallinnan yhteistyön johtoryhmä kokoontuu normaalioloissa vähintään kerran vuodessa puheenjohtajanaan valtiovarainministeriön edustaja. Muut ryhmän jäsenet tulevat Finanssivalvonnasta, Rahoitusvakuusvirastosta, Suomen Pankista ja sosiaali- ja terveysministeriöstä. Kriisiaikoina johtoryhmä toimii yhteistoimintaryhmänä, ja sen kokoonpano voi muuttua. Johtoryhmä voi perustaa myös muita työryhmiä, joiden toimintaan voidaan kutsua mukaan myös muita viranomaisia ja asiantuntijoita.

6. Kriisinhallinnan yhteistyön organisointi kriisitilanteessa

Rahoitusjärjestelmän kriisitilanteessa kukin osapuoli hoitaa omia lainsäädäntöön perustuvia viranomaistehtäviään. Osapuolet toimivat läheisessä yhteistyössä kriisin leviämisen estämiseksi ja kriisin hallitsemiseksi. Yhteistyön piiriin kuuluvat kriisitilannetta koskevan tietojen vaihdon lisäksi tilanneanalyysi sekä tiedottaminen. Yhteistyön tarkoituksena on tukea osapuolten omien kriisinhallintatehtävien hoitamista.

Jos jokin osapuolista epäilee kriisin olevan syntymässä ja ilmoittaa siitä muille osapuolille, puheenjohtaja kutsuu **kriisinhallinnan yhteistyön johtoryhmän** (kts. luku 5) heti koolle.

Jos johtoryhmässä yhdessä todetaan, että kysymyksessä on tässä asiakirjassa tarkoitettu kriisitilanne tai sen mahdollisuus, johtoryhmä jatkaa toimintaansa **kriisinhallinnan yhteistoimintaryhmänä**, joka voi harkintansa mukaan kutsua lisäjäseniä ja perustaa alatyöryhmiä sekä sopia puheenjohtajana toimivasta viranomaisesta sen mukaan mitä kriisitilanne edellyttää. Kriisinhallinnan yhteistoimintaryhmään ja sen asettamiin alatyöryhmiin voidaan kutsua tarpeen mukaan myös muita viranomaisia ja asiantuntijoita.

Yhteistoimintaryhmässä koordinoidaan mahdolliset yhteiset kriisinhallintatoimenpiteet, mukaan lukien kriisitilanteeseen liittyvät viestintätoimet.

Osapuolet informoivat toisiaan tarvittaessa myös kansainvälisen valmistelun ja koordinaation edellyttämistä toimenpiteistään tai yhteistyöjärjestelyistään.

Siinä vaiheessa, kun yhdessä todetaan, että kriisin uhka on väistynyt tai rahoitusjärjestelmää kohdanneen kriisin jälkeen on palattu normaalioloihin, yhteistoimintaryhmä muuttuu takaisin kriisinhallinnan yhteistyön johtoryhmäksi.

Kriisinhallinnan yhteistoimintaryhmä kutsutaan koolle myös tilanteissa, joissa rahoitusjärjestelmän toimivuutta uhkaava kriisi edellyttää viranomaisten tai rahoitusmarkkinoilla toimivien valmiussuunnitelmien toimeenpanoa.

Tilanteen analyysi

Osapuolet tekevät yhteistyötä kriisitilanteen analysoimiseksi ja vaihtavat tietoja omien analyysiensä tuloksista ja näkemyksistä yhteistoiminta-asiakirjan osapuolten kesken. Tilanneanalyysissä voidaan esim. arvioida kriisin laajuutta sekä sen mahdollisia kustannusvaikutuksia.

Tiedottaminen

Tässä yhteistoimintapöytäkirjassa tarkoitetusta kriisitilanteesta tiedottaminen koordinoidaan osapuolten kesken. Tämä ei kuitenkaan poista yksittäisen viranomaisen tiedottamisvelvollisuutta omiin valvottaviin kohdistuneista toimenpiteistä. Tavoitteena on, että tiedottaminen palvelee kriisin ratkaisua parhaalla mahdollisella tavalla.

7. Yhteistoiminta-asiakirjan voimaantulo ja päivittäminen

Yhteistoiminta-asiakirjaa on tehty viisi samansanaista kappaletta, yksi jokaiselle osapuolelle. Yhteistoiminta-asiakirja tulee voimaan allekirjoitushetkellä ja on voimassa toistaiseksi. Jos allekirjoittanut osapuoli haluaa

irtisanoutua kriisinhallinnan yhteistoiminta-asiakirjasta, tulee sen ilmoittaa päätöksestään kirjallisesti muille osapuolille.

Allekirjoittaneet osapuolet tekevät yhteistoiminta-asiakirjaan tarvittaessa yhteisellä päätöksellä muutoksia. Yhteistoiminta-asiakirjassa kuvattuja menettelytapoja voidaan kriisinhallinnan yhteistyön johtoryhmässä täydentää yhdessä sovitulla yksityiskohtaisemmillä ohjeilla kriisitilanteiden varalle.

Helsingissä 1.12.2021

Valtiovarainministeriö
Valtiovarainministeri Annika Saarikko

Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen

Suomen Pankki
Pääjohtaja Olli Rehn

Finanssivalvonta
Johtaja Anneli Tuominen

Rahoitusvakuusvirasto
Ylijohtaja Tuija Taos